

บทที่ 4

การแสวงหาแนวทาง และวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม ของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

การแสวงหาแนวทาง และวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยในระยะที่ 2 (R₂) โดยการนำผลการศึกษาสภาพของการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร ในระยะที่ 1 มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการแสวงหาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร โดยนำเสนอรายละเอียดของกระบวนการวิจัยตามลำดับ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิธีการวิจัย
4. ผลการวิจัย

คำถามการวิจัย

แนวทาง และวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี มุ่งศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัย 2 คำถาม คือ

1. จะมีแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร
2. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี คืออะไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อแสวงหาแนวทาง และวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ

1. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ในระยะที่ 2 นี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) โดยให้ตัวแทนผู้ที่มีส่วนสำคัญ และตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ร่วมกันประชุมระดมความคิดเพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กรอบแนวคิดการวิจัย

การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี อยู่บนพื้นฐานของผลการวิจัยในระยะที่ 1 คือเป็นการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ตามกรอบการวิจัย ดังนี้

1.1 กรอบของเนื้อหาการวิจัย คือ ศักยภาพการแสดงธรรมตามหลักวิชาการ เทศนา (เสนาะ ผดุงฉัตร. 2537, หน้า 174) เสนอไว้ คือ

1.1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรม

1.1.2 หลักการและวิธีการแสดงธรรม

1.1.3 จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม

1.2 กรอบของกระบวนการแสวงหาแนวทางการพัฒนา

1.2.1 ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

1.2.2 ตัวแทนของผู้มีส่วนสำคัญ และตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานโครงการและกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

2. ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี โดยใช้ตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี คือ พระภิกษุสามเณร จำนวน 29 รูป

2.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี จำนวน 30 คน/รูป ประกอบด้วย

2.2.1 พระภิกษุผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน 6 รูป

2.2.2 พระภิกษุผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม จำนวน 4 รูป

2.2.3 ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย จำนวน 2 รูป/คน

2.2.4 อุบาสก-อุบาสิกา จำนวน 16 คน

2.2.5 พระภิกษุผู้ประสานงาน จำนวน 2 รูป

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : (PAR)) โดยการสร้างโอกาส กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมพลังให้ผู้ที่มีส่วนสำคัญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ได้ร่วมกันระดมความคิดเพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ดังนี้

3.1 การประชุมปรึกษาหารือและประชุมระดมความคิด

การประชุมปรึกษาหารือและประชุมระดมความคิด โดยให้ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันตรวจสอบและยืนยันผลการวิจัยในระยะที่ 1 ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 6 ธันวาคม 2551 เวลา 08.30 - 11.30 น. หอประชุมสงฆ์ วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี แล้วในเวลา 13.00-16.30 น. ของวันเดียวกันได้เชิญตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญคือ พระภิกษุสามเณร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร ผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย อุบาสก-อุบาสิกา ได้ร่วมกันประชุมระดมความคิด เพื่อเสนอแนะแนวทางและวิธีการพัฒนา ดังนี้

3.1.1 จุดประสงค์ / จุดมุ่งหมายของการประชุมระดมความคิด

1) เพื่อให้ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำและพิจารณาโครงการแต่ละโครงการที่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสนอแนะไว้ ซึ่งใช้เป็นแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

2) เพื่อคัดเลือกผู้ที่มีส่วนสำคัญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อตรวจสอบ และจัดทำรายละเอียดโครงการแต่ละโครงการ และกิจกรรมของแต่ละโครงการ สำหรับการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

3.1.2 วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการในการจัดประชุมระดมความคิดจากผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนานั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) นำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นเรื่องสภาพของศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ที่ได้ร่วมกันยืนยันในการประชุมประชาพิจารณ์และการประชุมระดมความคิด โดยนำเสนอส่วนที่เป็นปัญหาสาเหตุ และความต้องการการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี โดยให้ผู้มีส่วนสำคัญร่วมกันระดมความคิดเพื่อจัดทำรายละเอียดและกิจกรรมของโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ สำหรับการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี มีผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดทั้งสิ้นจำนวน 59 รูป/คน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก 5 หน้า 199) ประกอบด้วย

1.1) ผู้มีส่วนสำคัญ ได้แก่ พระภิกษุสามเณร จำนวน 29 รูป

1.2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

- ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน 6 รูป
- ผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม จำนวน 4 รูป
- ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย จำนวน 2 รูป/คน
- อุบาสก-อุบาสิกา จำนวน 16 คน
- พระผู้ประสานงาน จำนวน 2 คน

2) ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม โดยในที่ประชุมได้เสนอให้มีการจัดโครงการฝึกอบรม 2 โครงการ ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม และโครงการทดลองแสดงธรรม

3) รายละเอียดที่กำหนดในการเขียนโครงการ ประกอบด้วยหลักการ / จุดมุ่งหมาย / วิธีการ / สื่อ / การประเมินผล ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

4) การนำเสนอโครงการที่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมระดมความคิดต่อที่ประชุม เพื่อชี้แจงหลักการ / จุดมุ่งหมาย / วิธีการ / สื่อ / การประเมินผล และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ พร้อมทั้งรายละเอียดที่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันระดมความคิดต่อที่ประชุมเพื่อรับทราบ ยืนยัน ปรับแก้ และร่วมกันเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

รายละเอียดของโครงการที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการมีปรากฏดังในโครงการท้ายบทที่ 4

3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนสำคัญ คือ พระภิกษุสามเณร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่องจากการประชุมระดมความคิดเห็นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2551 เวลา 13.00-16.30 น. เพื่อนำโครงการแต่ละโครงการที่ได้ร่วมกันประชุมระดมความคิดไว้มาตรวจสอบ และเพื่อร่วมกันจัดทำรายละเอียดของแต่ละโครงการ และกิจกรรมของแต่ละโครงการ สำหรับพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ดังนี้

การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จัดประชุมเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2551 เวลา 08.30 - 15.00 น. หอประชุมสงฆ์ วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี มีผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ ผู้มีส่วนสำคัญ คือ พระภิกษุสามเณร จำนวน 10 รูป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม จำนวน 3 รูป (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก 6 หน้า 201) โดยดำเนินการดังนี้

3.2.1 จุดมุ่งหมายการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) เพื่อจัดทำโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และโครงการทดลองแสดงธรรม โดยให้ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักการและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม ตามหลักวิชาการเทศนา และเน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง
- 2) เพื่อร่วมกันจัดทำรายละเอียดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และโครงการทดลองแสดงธรรม
- 3) เพื่อร่วมกันพิจารณาคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และโครงการทดลองแสดงธรรม ตลอดจนผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการ
- 4) เพื่อกำหนดวิทยากรที่มาถวายความรู้แก่พระภิกษุสามเณรผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี
- 5) เพื่อร่วมกันตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และโครงการทดลองแสดงธรรม ที่ได้จากการประชุมระดมความคิดซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2551

6) เพื่อร่วมจัดทำตารางโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และโครงการทดลองแสดงธรรมในวันธรรมสวนะที่กำหนด

7) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และโครงการทดลองแสดงธรรม

8) เพื่อตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและ เครื่องมือในการประเมินผลตามดัชนีชี้วัดของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัด สระบุรี และโครงการทดลองแสดงธรรม

3.2.2 วิธีดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีการดำเนินการ จัดประชุม ดังนี้

1) ชี้แจงและนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1 คือ สภาพของศักยภาพ การแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ปัญหา สาเหตุ และความต้องการการพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรม และชี้แจงถึงผลการจัดประชุม ระดมความคิดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2551 ถึงโครงการที่ผู้หาแนวทางการพัฒนาได้ร่วมกันจัดทำ คือ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร และโครงการทดลองแสดงธรรม

2) ร่วมกันกำหนดรายละเอียดในโครงการแต่ละโครงการ และกำหนด วัน เวลา ที่จะดำเนินการโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และโครงการทดลองแสดงธรรม

3) ร่วมกันคัดเลือกตัวแทนในการทดลองแสดงธรรม ในวันธรรมสวนะที่ กำหนดไว้ จำนวน 3 ครั้ง คือ วันพระที่ 10 มกราคม 2552 วันพระที่ 18 มกราคม 2552 วันพระที่ 25 มกราคม 2552 และแสดงธรรมในการฉาปนกิจศพ 1 ครั้ง

4) ร่วมกันตรวจสอบรายละเอียด เช่น คู่มือการฝึกอบรม กิจกรรมการ ฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ ตารางกำหนดการในการดำเนินการโครงการ และกำหนด เนื้อหาเพิ่มเติมของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และโครงการทดลองแสดงธรรม โดย ผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งเสนอแนะปรับแก้เพื่อนำไปสู่การ ดำเนินงานโครงการได้ถูกต้องเหมาะสมตามดัชนีชี้วัด

5) ร่วมกันตรวจสอบปรับแก้เครื่องมือที่นำไปใช้เก็บข้อมูลและเครื่องมือ ในการประเมินผลตามดัชนีชี้วัดที่ได้จากการแสวงหาแนวทางร่วมกันในโครงการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราช วรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการประชุมประชาพิจารณ์ การประชุมระดมความคิด และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของตัวแทนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องของโครงการ และข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีต่างๆ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบสร้างข้อสรุปโดยการจำแนกชนิดของข้อมูลแบบไม่ใช้ทฤษฎี คือ จำแนกข้อมูล และวิเคราะห์ตามความเหมาะสมของข้อมูลโดยยึดกรอบการวิจัยเป็นหลัก และได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

4.2 การตรวจสอบคุณภาพของโครงการ

การตรวจสอบคุณภาพของโครงการใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพ ด้านเนื้อหา วิธีการ เครื่องมือ ดัชนีชี้วัด เกณฑ์ที่แสดงถึงศักยภาพการแสดงธรรมที่พึงประสงค์ และเกณฑ์ที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาของโครงการ จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านแสดงธรรม คือ พระครูพิศาลธรรมโฆสิต พระนักเทศน์ต้นแบบของจังหวัดสระบุรี และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัย

จากเทคนิควิธีการของการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา หรืออุปสรรค และความต้องการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี และนำไปสู่การแสวงหาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาของผู้ที่มีส่วนสำคัญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร ประกอบด้วยการดำเนินงานใน 2 โครงการ ได้แก่

1. โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้พระภิกษุสามเณรเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ และความพึงพอใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม ตามหลักวิชาการเทศนา ซึ่งการดำเนินการตามโครงการประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรม ได้แก่

1.1 กิจกรรมที่ 1 การฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแสดงธรรมหลักและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม โดยมุ่งหวังให้พระภิกษุสามเณร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงธรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเทศนา โดยมีระยะเวลาดำเนินการและมีเนื้อหาในการฝึกอบรม คือ ความรู้เกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม โดยมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงธรรม เป็นผู้ถวายความรู้ และคำแนะนำรวมทั้งประเมินผลด้านความรู้

1.2 กิจกรรมที่ 2 การฝึกภาคปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่จะมุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณร ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้มีความสามารถในการแสดงธรรมถูกต้องตามหลักวิชาการเทศนา โดยเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เข้ารับการอบรมและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับความคิดเห็น วิธีการแสดงธรรมให้ตรงกับหลักวิธีการเทศนา ที่ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการแสดงธรรมของตน โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงธรรมเป็นผู้ถวายความรู้ และคำแนะนำ รวมทั้งประเมินผลการฝึกปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรผู้ทดลองแสดงธรรม

2. โครงการทดลองแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

โครงการทดลองแสดงธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพในการแสดงธรรมตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 กิจกรรมที่ 1 การทดลองแสดงธรรม โดยทดลองแสดงธรรมในวันพระที่ 10 มกราคม 2552 ณ ศาลาอบรมพระสงฆ์เฉลิมพระเกียรติ ชั้น 1 วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี มีพระภิกษุสามเณรผู้ทดลองแสดงธรรม จำนวน 1 รูป

2.2 กิจกรรมที่ 2 การทดลองแสดงธรรม โดยทดลองแสดงธรรมในวันพระที่ 18 มกราคม 2552 ณ ศาลาอบรมพระสงฆ์เฉลิมพระเกียรติ ชั้น 1 วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี มีพระภิกษุสามเณรผู้ทดลองแสดงธรรม จำนวน 1 รูป

2.3 กิจกรรมที่ 3 การทดลองแสดงธรรม โดยทดลองแสดงธรรมในวันพระที่ 25 มกราคม 2552 ณ ศาลาอบรมพระสงฆ์เฉลิมพระเกียรติ ชั้น 1 วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี มีพระภิกษุสามเณรผู้ทดลองแสดงธรรม จำนวน 1 รูป

2.4 กิจกรรมที่ 4 การทดลองแสดงธรรม โดยทดลองแสดงธรรมที่ฌาปนสถาน ในงานฌาปนกิจศพ ในวันที่ 23 มกราคม 2552 ณ ศาลเจ้าพ่อเขาตก มีพระภิกษุสามเณรผู้ทดลองแสดงธรรม จำนวน 1 รูป

รายละเอียดของโครงการดังปรากฏ หน้า 131-139 ดังนี้

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม ของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาพุทธศาสนิกชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรมนั้น หนทางหนึ่งที่จะพัฒนาได้โดยการนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาไปใช้สื่อสารผ่านทางสื่อบุคคลนั้นคือพระสงฆ์ ฉะนั้นพระสงฆ์เป็นพุทธศาสนิกชนผู้ถ่ายทอดต้องมีศักยภาพในการเผยแผ่ วิธีที่พระสงฆ์มีโอกาสพัฒนาความสามารถในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพ และได้ใช้ความสามารถในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนเป็นประจำก็คือ “การเทศน์ในโอกาสต่างๆ” นั่นเอง การเทศน์มีชื่อเรียกโดยเฉพาะว่า ธรรมเทศนา ซึ่งแปลตรงตัวว่า “การแสดงธรรม” เป็นรูปแบบหนึ่งของการเผยแผ่ศีลธรรมที่เป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า สู่ประชาชน ถือเป็นการปลูกฝัง อบรมคุณธรรมเพื่อให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดีมีศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบ

การแสดงธรรมที่วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหารดำเนินการนั้น มีพระภิกษุสามเณรเป็นกำลังสำคัญในการแสดงธรรม เพื่อเป็นการให้โอกาสพระภิกษุสามเณรฝึกตนเองในการเผยแผ่ศีลธรรม จริยธรรม สู่ประชาชนและเยาวชน เพราะพระภิกษุสามเณรเป็นผู้ศึกษาคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดยตรง แต่พระภิกษุสามเณรยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวิธีการในการถ่ายทอดคำสั่งสอนสู่ประชาชน ดังผลการศึกษาสภาพของศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร ในระยะที่ 1 พบว่า พระภิกษุสามเณรส่วนมากไม่เคยมีประสบการณ์ในการแสดงธรรม มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการแสดงธรรม สาเหตุเพราะขาดการฝึกอบรมตามหลักการตลอดจนเทคนิควิธีในการแสดงธรรมที่ถูกต้องและต่อเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญ

ดังนั้นตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนา คือพระภิกษุสามเณร และตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือ อุบาสก-อุบาสิกา ได้ร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรโดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร ที่สามารถทำให้พระภิกษุสามเณรเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในการแสดงธรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเทศนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อถวายเป็นบุญบารมีเบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม แต่พระภิกษุสามเณร
2. เพื่อให้พระภิกษุสามเณรฝึกปฏิบัติในการแสดงธรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาการเทศนาที่กำหนดจะนำไปทดลองแสดงธรรม

3. เพื่อให้พระภิกษุสามเณรเกิดความพึงพอใจที่ดีต่อการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม

4. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการระหว่างวัดและพุทธศาสนิกชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงธรรม และด้านการประเมินผล

วิธีดำเนินการ

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. การเตรียมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.1. จัดประชุมผู้ที่มีส่วนสำคัญ และผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงธรรม เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาที่จะถวายความรู้แก่พระภิกษุสามเณร โดยยึดกรอบการวิจัย ใน 3 ด้าน เป็นหลัก คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม

1.2 ร่างคู่มือประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยตารางการฝึกอบรม แผนการฝึกอบรม เอกสารถวายความรู้ แบบทดสอบ และแบบประเมิน

1.3 ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการตรวจสอบด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงธรรมดังนี้

1.3.1 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงธรรมได้แก่ พระครูพิศาลธรรมโมสิต พระนักเทศน์ต้นแบบของจังหวัดสระบุรี จากวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี พระครูประโชติกิจจาภิวัฒน์ เจ้าคณะตำบลห้วยป่าหวาย จากวัดเขตนางแดง ต.ห้วยป่าหวาย จังหวัดสระบุรี พระศรีปริยัติเวที ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาท และเจ้าคณะอำเภอดงหลวงพระเกียรติ

1.3.2 ตรวจสอบแบบทดสอบ และแบบประเมินทักษะ และความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

1.3.3 พิมพ์ และจัดทำรูปเล่ม เพื่อใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร

2. ขั้นตอนการดำเนินงาน

2.1 ประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการ โดยมีตัวแทนพระภิกษุสามเณร และตัวแทนผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรมจากวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ผู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรถวายความรู้แก่พระภิกษุสามเณร และเป็นผู้ประเมินในโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2 ติดต่อวิทยากร ประสานงานด้านการจัดเตรียมสถานที่สำหรับจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.3 นิมนต์พระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี จำนวน 50 รูป เข้าร่วมประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อทราบ และเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่

2.2 ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และอำนวยความสะดวกให้กับคณะผู้เชี่ยวชาญ ที่มาจัดทำโครงการ

2.3 พระภิกษุสามเณร จำนวน 52 รูป เข้ารับการฝึกอบรม ตามวัน เวลา และ สถานที่ ตามกำหนดการ

2.4 พระครูศรีวรกิจจารักษ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร กล่าวรายงานถึงความเป็นมาของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการต่อพระศรีปริยัติเวที ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ผู้เป็นประธานในการเปิดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

2.6 พระศรีปริยัติเวที ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภอเฉลิมพระเกียรติ กล่าวเปิดโครงการฝึกอบรมและให้โอวาทแก่พระภิกษุสามเณร

2.7. ประเมินผลการฝึกอบรมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักและวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม และความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพ การแสดงธรรม

การประเมินผล

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี มีวิธีการประเมินผลโครงการ ดังนี้

1. ด้านความรู้ โดยใช้แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. ด้านความพึงพอใจ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

1. พระภิกษุสามเณร มีความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการแสดงธรรม หลักการ และวิธีการแสดงธรรม จรรยาบรรณผู้แสดงธรรม ทั้ง 3 ด้าน หลังการฝึกอบรมร้อยละ 80
2. พระภิกษุสามเณร มีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการ ฝึกอบรมร้อยละ 15
3. พระภิกษุสามเณร มีความรู้หลังการฝึกอบรมแตกต่างจากก่อนการฝึกอบรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. พระภิกษุสามเณร มีความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรมอยู่ในระดับมาก

ระยะเวลาและสถานที่ในการดำเนินการ

1. ระยะเวลาในการติดต่อประสานงานจัดทำโครงการ 2 สัปดาห์
2. ระยะเวลาที่ฝึกอบรมฯ กำหนด 1 วัน (ภาคทฤษฎีครึ่งวัน และภาคปฏิบัติครึ่งวัน)
3. สถานที่ฝึกอบรม ณ ห้องประชุมสงฆ์ วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

งบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 6,000 บาท โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ดังนี้

1. ค่าอุปกรณ์ในการฝึกอบรม	500	บาท
2. ค่าน้ำนมเปรี้ยว และอาหารว่าง	2,000	บาท
3. ค่าเลี้ยงน้ำปานะพระภิกษุสามเณรที่จัดสถานที่	2,000	บาท
4. ค่าพาหนะวิทยากร	500	บาท
5. อื่น ๆ	1,000	บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. พระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ได้รับการพัฒนา ศักยภาพการแสดงธรรม ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และความพึงพอใจ โดยคาดหวังว่า พระภิกษุสามเณรจะมีพัฒนาการด้านความรู้เพิ่มขึ้น มีทักษะในการแสดงธรรมถูกต้องตามหลักวิชาการ เทศนา รวมทั้งมีความพึงพอใจที่ดีต่อการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรม
2. เป็นการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันระหว่างวัด (พระภิกษุสามเณร) และพุทธศาสนิกชน คือ อุบาสก-อุบาสิกา ที่มาฟังการแสดงธรรมในวันธรรมสวนะ ณ วัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร อันจะทำให้พระภิกษุสามเณรมีศักยภาพในการแสดงธรรมที่ดีมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. พระครูศรีวรกิจจารักษ์
2. พระมหาเสรี สจจวโร
3. พระมหาสมัย อุดกปญโญ
4. พระมหาพรเทพ นนทจโนโท
5. พระมหาสายชล ฐานุตโตโร

ประธานโครงการ

รองประธานโครงการ

เลขานุการและกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โครงการทดลองแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

หลักการและเหตุผล

คุณลักษณะที่แสดงออกให้เห็นว่า ผู้แสดงธรรมมีความรู้ มีความสามารถในการแสดงธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ อาทิ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงธรรมตามหลักวิชาการเทศนา ตลอดจนการมีทักษะในการเลือกเนื้อหาธรรมที่แสดงอย่างมีคุณค่าเหมาะสมกับผู้ฟัง มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เกิดประโยชน์กับผู้ฟังเป็นหลัก มีการยกอุปมาอุปไมยและนิทานประกอบเรื่องที่น่าสนใจมาแสดงธรรมได้เป็นอย่างดีและน่าฟัง สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต รวมทั้งการสร้างบรรยากาศการแสดงธรรมที่เหมาะสม เป็นต้น

จากโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี ซึ่งในการจัดฝึกอบรมดังกล่าวได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน ทั้งในแง่การถวายความรู้ การฝึกปฏิบัติการแสดงธรรม เทคนิคและวิธีการแสดงธรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการหาข้อมูลว่า พระภิกษุสามเณรที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วจะมีศักยภาพในการแสดงธรรมเพียงไร จึงจัดให้พระภิกษุสามเณรไปทดลองแสดงธรรมโดยประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการแสดงธรรมที่ได้จากการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรและศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้ฟังธรรม ซึ่งผลของโครงการนี้นับว่าเป็นการพัฒนาศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรที่ครบวงจร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการแสดงธรรมได้ทำการทดลองแสดงธรรมตามแผนการที่กำหนด
2. เพื่อประเมินศักยภาพในการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการทดลองแสดงธรรมระหว่างวัด คือ พระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชน ได้แก่ อุบาสก-อุบาสิกา ที่มาฟังการแสดงธรรมในวันธรรมมัสสวนะ ณ วัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร

วิธีดำเนินการ

การทดลองแสดงธรรมครั้งนี้ เพื่อประเมินหรือตรวจสอบศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมโครงการทดลองแสดงธรรม

1.1 กำหนด วันชั้มัสสวณะ และรายชื่อพระภิกษุสามเณรตามแผนกำหนดการจัดทำได้ จากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.2 ประชุมพระภิกษุสามเณร ผู้เป็นตัวแทนในการทดลองแสดงธรรม เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการทดลองแสดงธรรม และตารางกำหนดการทดลองแสดงธรรม

1.3 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม โดยทำหนังสือเรียนเชิญเพื่อร่วมเป็นผู้ประเมินผลแบบประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร ในโครงการทดลองแสดงธรรม

1.4 ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแผนกำหนดการที่ได้จัดทำขึ้น โดยดำเนินการตรวจสอบด้านรายชื่อผู้ที่เข้าร่วมทดลองแสดงธรรม และการวัดผลประเมินผล ดังนี้

1.5.1 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรม เนื้อหาที่จะแสดงธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญการแสดงธรรม

1.5.2 ตรวจสอบแบบประเมินศักยภาพในการแสดงธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการแสดงธรรม

2. ขั้นตอนการดำเนินการ

2.1 พระภิกษุสามเณร ดำเนินการทดลองแสดงธรรมตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรม

2.2 พระภิกษุสามเณร และอุบาสก-อุบาสิกา ที่รับฟังการแสดงธรรม ร่วมประเมินพระภิกษุสามเณรที่ทดลองแสดงธรรมหลังจากดำเนินการทดลองแสดงธรรมแล้วเสร็จตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรม

การประเมินผล

โครงการทดลองแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี โดยประเมินพระภิกษุสามเณรที่ทดลองแสดงธรรม มีวิธีการประเมินผลโครงการ ดังนี้

1. พระภิกษุสามเณร ที่รับฟังการแสดงธรรม ประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร โดยใช้แบบประเมินศักยภาพการแสดงธรรมขณะแสดงธรรมตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรม

2. อุบาสก-อุบาสิกา ที่รับฟังการแสดงธรรม ประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณร โดยใช้แบบประเมินศักยภาพการแสดงธรรมขณะแสดงธรรมตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรม

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

1. พระภิกษุสามเณร ที่รับฟังการแสดงธรรม ประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรที่ทดลองแสดงธรรมตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. อุบาสก-อุบาสิกา ที่รับฟังการแสดงธรรม ประเมินศักยภาพการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรที่ทดลองแสดงธรรมตามแผนกำหนดการทดลองแสดงธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ระยะเวลาและสถานที่ในการดำเนินการ

1. ระยะเวลาในการติดต่อประสานงานจัดทำโครงการทดลองแสดงธรรม 4 สัปดาห์
2. ระยะเวลาในการทดลองแสดงธรรม 4 ครั้งๆ ละ 1 วัน โดยทดลองแสดงธรรมในวันที่ พระที่ 10 มกราคม 2552, 18 มกราคม 2552, 25 มกราคม 2552 และ งานฌาปนกิจศพ 1 วัน
3. สถานที่ทดลองแสดงธรรม ณ ศาลาอบรมพระสงฆ์เฉลิมพระเกียรติ ชั้น 1 และฌาปนสถาน ของวัดพระพุทธรบาท ราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

งบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินการทดลองสอน จำนวน 2,000 บาท แบ่งเป็นรายละเอียด ดังนี้

1. ค่าถ่ายเอกสารแบบประเมินศักยภาพการแสดงธรรม	1,500	บาท
2. ค่าอุปกรณ์การเขียน	500	บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการตรวจสอบเพื่อประเมินว่า พระภิกษุสามเณรสามารถนำความรู้และทักษะในการแสดงธรรมที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการแสดงธรรมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร
2. เป็นข้อมูลยืนยันว่า การแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรตามที่ได้รับจากการฝึกอบรมสามารถทำให้ผู้ฟังธรรมเกิดความรู้ในหลักธรรม เข้าใจและสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างได้ผล
3. เป็นการแสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ในการจัดการให้ผู้นับถือสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการแสดงธรรมของพระภิกษุสามเณรได้ ซึ่งสามารถใช้เป็นต้นแบบในการใช้ยุทธศาสตร์กับการเผยแผ่ธรรมในด้านอื่น ๆ ได้

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. พระศรีปริยัติเวที เจ้าคณะอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	ประธานโครงการ
2. พระครูศรีวรกิจจารักษ์	รองประธานโครงการ
3. พระมหาสมัย อคฺคปัญโญ	เลขานุการและกรรมการ
4. พระมหาพรเทพ นนฺทจฺโญ	กรรมการ
5. พระมหาสายชล ฐานุตฺโต	กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี